

Лекція 6

ФІНАНСОВИЙ ПЛАН

- 1. Особливості фінансових відносин туризму
- 2. Планування ключових фінансових показників
- 3. Планування продуктивності, мотивації та оплати праці
- 4. Планування податків на підприємстві

1. Особливості фінансових відносин туризму

- Функціонування туризму, як і будь-якої іншої галузі господарського комплексу, пов'язане з розвитком фінансових відносин і організацією фінансового механізму. *Фінансові відносини туристичних підприємств* виникають при формуванні та використанні грошових фондів і при обороті грошових засобів.
- **Завданням** фінансів туристичної фірми є формування грошових фондів і використання їх у цілях здійснення своєї виробничо-обслуговуючої і фінансової діяльності, виручення прибутку, забезпечення фінансової стійкості.

У процесі виробничо-обслуговуючої діяльності туристичних фірм виникають фінансові відносини:

- турагента з туроператором за розрахунками за придбані туристичні путівки;
- турагента з іншим турагентом при реалізації путівок певного турагента;
- туристичної фірми з органами житлово-комунального господарства з оплати оренди і комунальних послуг;
- туристичної фірми з органами муніципального управління при виплаті орендної плати за земельну ділянку, частину лісу тощо;
- туристичного підприємства зі своїми працівниками відносно виплати заробітної плати, премій, дивідендів за акціями;
- туристичної фірми з банківською системою при оформленні кредиту, купівлі валюти;
- туристичної фірми з бюджетом та позабюджетними фондами і податковою службою при внесенні податків і інших платежів;

- туристичної фірми зі страховими компаніями із операцій страхування;
- туристичної фірми з недержавними пенсійними фондами;
- туристичної фірми з органами державного управління (митниця, СМАП);
- туристичної фірми з фінансовими організаціями, небанківськими кредитними організаціями, при здійсненні трастових, трансферних і операцій під заставу, лізингу.

- Фінансові відносини в туризмі мають свої особливості і регулюються системою фінансових планів.
- Фінансові плани складаються на основі основних фінансових документів, таких як:
- річна балансова відомість,
- щомісячний рух готівки,
- прогноз об'ємів продажів,
- оцінка прибутків і витрат,
- прогноз ключових фінансових показників.

- **Балансова відомість туристичної фірми** складається за загальними стандартами (див. додаток 3).
- **Баланс турфірми** — це зведена таблиця, що вказує джерела капіталу і вартість їх на початок та кінець розрахункового періоду.
- В лівій частині балансової таблиці вносяться дані про **активи фірми** (матеріально-грошові засоби, якими володіє підприємство, які активно задіяні в процесі виробництва).
- Права частина балансу — пасиви туристичного підприємства (різноманітні зобов'язання перед кредиторами та грошові засоби, що не беруть участі в процесі виробництва — акціонерний капітал, прибуток

Типова балансова таблиця

Актив	<u>П.р.п</u>	<u>К.р.п</u>	Пасив	<u>П.р.п</u>	<u>К.р.п</u>
Оборотний капітал			Зобов'язання		
Каса			Короткотермінові кредити		
Балансові рахунки			Довготермінові кредити		
Цінні папери					
Дебіторська заборгованість					
Запаси готової продукції					
Незавершене виробництво					
Запаси сировини					
Основний капітал			Власний капітал		
Обладнання			Акціонерний капітал		
Амортизація			<u>Привілейовані акції</u>		
Нерухомість			Звичайні акції		
Земля			Прибуток		
Нематеріальні активи			резерви		

- Аналіз готівки туристичної фірми проводиться у *два етапи*.
- На першому *етапі* *прослідковується рух готівки*, а на другому — *складається прогноз бюджету готівки*.
- Типова форма відомості про рух готівки подається у додатку 3.

Прогноз бюджету готівки фірми

Показники	1	2	3	4
Джерела готівки				
Продажі				
Збір за рахунками оплати				
Залишок після виплати податків				
Підсумок за джерелами готівки				
Використання готівки				
Оплата матеріалів				
Оплата праці				
Амортизація				
Енергія технологічна				
Експлуатація і ремонт рухомого складу				
Загальновиробничі витрати				
Платежі в бюджет				
Капітальні затрати				
Дивіденди				
Загальне використання готівки				
Чистий "кеш-флоу"				
Початковий баланс готівки				

Прогноз бюджету готівки складається з таких показників :

- 1. Об'єм продажів розраховується відповідно до ціни та об'єму реалізованої продукції.
- 2. Загальне використання готівки включає витрати на: матеріали; оплату праці; амортизацію; енергію технологічну; експлуатацію, ремонт машин та механізмів; капітальні затрати; платежі в бюджет; дивіденти та інші загальновиробничі та позавиробничі витрати.
- 3. "Кеш-флоу" або чистий потік готівки — різниця грошей на рахунку, які надходять, та йдуть на оплату витрат.
- 4. Початковий баланс готівки — це кількість готівки, що нею володіло підприємство до початку розрахункового періоду.
- 5. Кінцевий баланс готівки — це сума третього та четвертого рядків.
- 6. Мінімально необхідний резерв підприємства для починання власного бізнесу

Планування різниці між прибутками та видатками підприємства

- *Розроблення таблиці (див. додаток 3) має мету прорахувати необхідність у додатковому фінансуванні підприємства, тобто в інвестиціях.*

План прибутків і видатків

Показники	I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал
1. об'єм продажів				
2. ПДВ				
3. валовий прибуток				
4. загальні видатки, в т.ч.:				
- валові витрати				
- амортизація				
5. прибуток балансовий				
6. податок на прибуток				
7. прибуток чистий				
8. дивіденди				
9. Резервний фонд				

У таблиці вміщують дев'ять рядків:

- 1. Об'єм продажів, що переносяться з планового бюджету готівки.
- 2. ПДВ, що визначається згідно з законодавством на весь об'єм наданих послуг.
- 3. Валові прибутки, що визначаються як різниця між об'ємом продажів та ПДВ.
- 4. Загальні видатки, що визначаються як сума всіх валових затрат і амортизації всіх основних виробничих фондів.
- 5. Прибуток балансовий — різниця між валовими прибутками і валовими видатками.
- 6. Податок на прибуток розраховується згідно з законодавством.
- 7. Прибуток чистий визначається як різниця між балансовим прибутком і сумою податку на прибуток.
- 8. Дивіденти і резервний фонд переносяться з планового балансу готівки.

2. Планування ключових фінансових показників

- Для виявлення фінансового стану підприємства недостатньо тільки зведення балансу, прогнозування руху готівки, прибутків та видатків фірми. Необхідно прорахувати інтегральні фінансові показники діяльності підприємства, якими вважаються три типи показників:

- Ліквідності
- Активності
- Прибутковості

Особливою увагою ці показники користуються в інвесторів, банкірів, а також фірм-партнерів.

- **Показники ліквідності**

- *Ліквідність* — це спроможність підприємства віддавати свої короткотермінові кредити
 - Виділяють два основних види показників ліквідності:
 1. Загальний коефіцієнт покриття.
 2. Коефіцієнт абсолютної ліквідності.

Загальний коефіцієнт покриття виражає співвідношення між текучими активами фірми та її текучими зобов'язаннями :

$$\frac{K_a^{тек}}{K_{пас}^{тек}} = K_n$$

де $K_a^{тек}$ — текучі активи фірми; $K_{пас}^{тек}$ — текучі пасиви фірми.

- *Мінімальне співвідношення* становить одиницю, в протилежному випадку фірму визнають неплатоспроможною. Оптимальне значення ліквідності становить від 2 до 2,5.
- Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує співвідношення між найбільш ліквідною частиною текучих активів (грошей у касі, на банківському рахунку, цінних паперів) і текучими пасивами :

$$K_{л} = \frac{K_{a}^{тек} - 3}{K_{a}^{тек}}$$

де 3 — товарно-матеріальні запаси.

Оптимальне значення коефіцієнта абсолютної ліквідності становить більше 0,2.

Показники активності (оборотності)

Виділяють три показники, що характеризують ступінь використання підприємством своїх ресурсів:

- 1) оборот основних засобів;
- 2) оборот рахунків до оплати;
- 3) оборот товарно-матеріальних запасів.
- Показник оборотності основних засобів визначається співвідношенням чистих продажів до вартості основних фондів:

$$O_{oc} = \frac{П_p}{O_3}$$

де П — чисті продажі фірми; О 3 — основні засоби фірми.

Оборот рахунків до оплати визначається як співвідношення величини продажів у кредит до оплати дебіторської заборгованості. Чим вищий показник, тим коротший час між продажем і надходженням готівки :

$$K_{opo} = \frac{P_p}{C_p}$$

де K_{opo} — оборот рахунків до оплати; P_p — чисті продажі, в кредит.

- *Показник обороту товарно-матеріальних запасів* використовується для виміру швидкості проходження виробничого циклу формування туристичного туру чи іншої послуги до моменту продажі цього туру.
- Цей показник вимірюється, як:

$$TMЗ_{об} = \frac{C_{prod}}{З}$$

де $TMЗ$ — оборот товарно-матеріальних запасів; C_{prod} — продвартість проданих товарів;
 $З$ — товарно-матеріальні запаси.

Показники прибутковості

Цими показниками вважають: прибуток балансовий, валовий прибуток, чистий прибуток, рентабельність, що вже розглядались вище.

А тепер розглянемо:

$$X3 = \frac{ВД}{K_a^{заг}}$$

де ВД — валовий дохід підприємства; К — активи загальні.

$$X3 = \frac{C_{акц}}{K_a^{заг}}$$

де С акц — вартість звичайних акцій; К — активи загальні.

3. Планування продуктивності, мотивації та оплати праці

- Планування потреби в персоналі — це початковий процес функціонування фірми. При заснуванні нового підприємства потрібно надзвичайно старанно підібрати професійні кадри, адже авторитетні працівники, по-перше, забезпечать першопочаткову рекламу фірми, а по-друге, створять консолідуюче ядро підприємства, до якого потім будуть долучатись нові працівники.
- Потреби підприємства в співробітниках постійно змінюються протягом всього існування залежно від рівня продуктивності праці та від попиту на певний вид послуг у регіоні.

- *Рівень продуктивності праці* вимірюється двома способами:

прямий, що показує виготовлення продукції і послуг на одного працівника. Виробіток всього персоналу визначається відношенням прибутку від реалізації послуг туризму до чисельності працівників.

Виробіток одного робітника = T/R ,

- де T — прибуток від реалізації туристичного продукту; R — середньоспискова кількість працівників.

- Другий метод обернений до першого

- Він показує трудомісткість продукції і послуг, що вимірюється в людино-годинах. Це відношення фонду затраченого часу (ос./год.) до кількості виготовленої продукції і послуг у натуральному вираженні (одиниці). При зменшенні трудомісткості праці за рахунок технічного прогресу збільшується виробіток чи продуктивність праці.

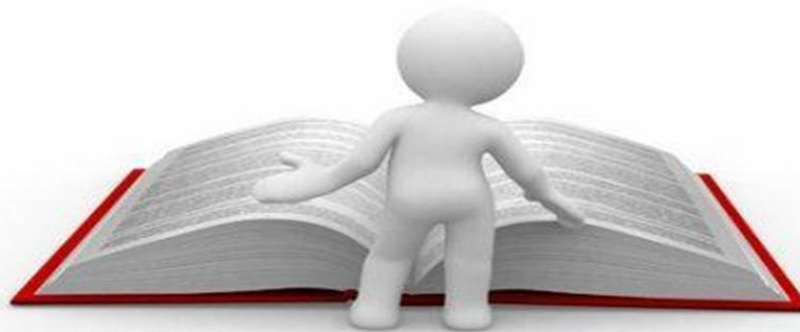
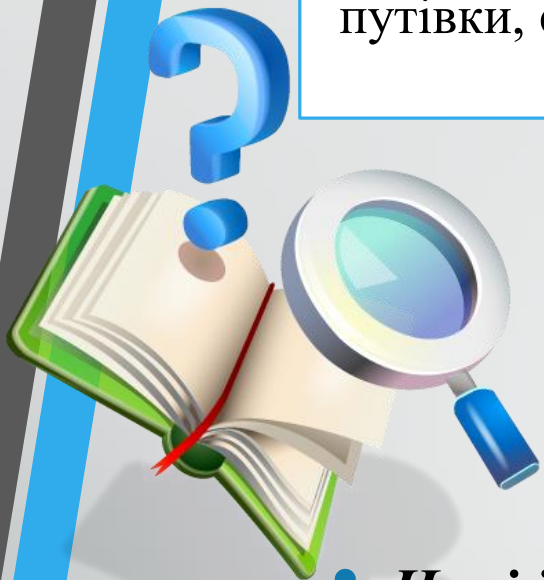

Оплата і стимулювання праці

- **Рівень оплати** праці повинен бути не нижче ніж у середньому в цій галузі виробництва, інакше керівництво фірми зіткнеться з відтоком кадрів. Щоб не виникло такого явища, зарплата повинна відповідати таким вимогам:
- **Носити диференційований характер** відносно складності виконуваної роботи. Працівники не повинні прирівнюватись один до одного, бо така шаблонність загзльмує здорову конкуренцію.
- **Зарплата повинна забезпечувати принаймні прожитковий мінімум**, а якщо керівництво хоче посгійлнюх кадрів, тоді зарплата мусить задовольняти матеріальні потреби працівника повністю.
- **Платня повинна заохочувати до результативності діяльності**, інакше працівник не буде застосовувати творчий підхід до роботи. Повинні надаватися премії чи додаткова платня за добрі результати роботи.

Додатковими формами оплати можуть бути талони на харчування, безплатні путівки, скидки в інтермаркетах, субсидії на житло, медичне обслуговування тощо.

- **Нині існує тарифна система оплати** -праці, що складається з тарифної сітки та тарифно-кваліфікаційних довідників. *Тарифна ставка першого розряду* визначається на основі мінімальної заробітної плати і є базовою для подальшої диференціації оплати праці за професійно-кваліфікаційними групами з використанням тарифної сітки. **Існує загальна тарифна сітка** для працівників усіх рівнів, починаючи від простого робітника до урядових посадовців вищого рангу. Різниця в оплаті праці здійснюється тільки за складністю робіт і за кваліфікаційним рівнем. Умови праці враховуються при додаткових доплатах і не входять у посадовий оклад.

4. Планування податків на підприємстві

- **Основна функція податків** полягає в тому, що через податки і податкові пільги держава впливає на виробництво, розподіл обмін і споживання. Податкова система пройшла еволюційний розвиток з моменту виникнення на початках нашої ери і донині. Упродовж всієї історії свого існування податки завжди викликали нарікання та скарги з боку своїх платників і кожна влада навагалась видозмінити податки з метою їхньої гармонізації з суспільними поглядами. Проте, не можна сказати, що податкова система вже досягнула свого ідеалу та має достатньо чіткі та прозорі для кожного освіченого українця вимоги до виконання.

- **Податкова система** — це, перш за все, сукупність діючих у країні податків: прями і непрямі; податки на доходи, споживання та майно; загальнодержавні та місцеві. Основне завдання податкової системи сьогоденнявзаємодії податків, тобто формування системи податків як комунікаційної системи. При цьому слід дотримуватись уже сформованих взірців податкових систем високорозвинених країн. Загальна тенденція уніфікації податкових систем спостерігається ниві у світі, зле не виключає при цьому різноманітність податкових систем різних країн.

Податкові платежі підприємства залежать від наявних об'єктів оподаткування, ставок податків та подач нової політики держави в сфері податкових пільг.

Після здійснення фінансового планування на підприємстві доцільно провести відповідно до законодавства планування за такоюаи основними податками, зборами, платежами і внесками до бюджету та державних цільових фондів.

Податок на прибуток підприємства

- **Вираховується з кінцевого прибутку підприємства. Платниками податку на прибуток є: суб'єкти підприємницької діяльності, бюджетні організації в частині банки, міжнародні організації, що провадять підприємницьку діяльність на території України; філії, відділення та інші відокремлені підрозділи платників податку, які мають самостійний розрахунковий рахунок; нерезиденти, що здійснюють підприємницьку діяльність через постійні представництва в межах України.**

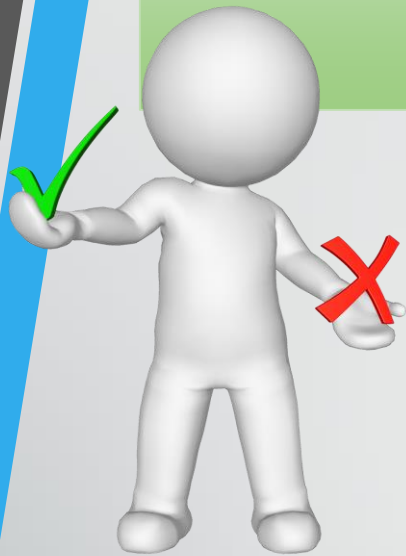

- **Податок на прибуток забезпечує близько 5,5 % доходів бюджету.**

Визначається цей вид податку шляхом відрахування визначеної ставки податку, що становить **25 %** від загального прибутку підприємства. Але ця базова ставка може коригуватися залежно від виду діяльності платника податку. Щоб підрахувати оподаткований прибуток, потрібно зменшити суму скоригованого валового доходу звітного періоду на суму валових витрат платників податку та на суму амортизаційних відрахувань. Наприклад, прибуток від посередницьких операцій, аукціонних торгів і т. ін. оподатковується за збільшеною, а прибуток підприємства **АПК** — за зменшеною ставкою

Планування податку на прибуток підприємства розраховується так:

$$П_{пл} = П_{оп} * C_o$$

$$ВВ_{пл} = ВР_{пл} + ЗП_{пл} + ОПП_{пл}$$

$$ВД_{пл} = ЗД_{пл} - ПДВ - А$$

$$П_{оп} = ВД - (ВВ_{пл} + УМ_{пр} - ПМ_{пр}) - АМ_{пл}$$

де $П_{пл}$ — податок на прибуток у плановому періоді; $П_{оп}$ — прибуток з метою оподаткування; C — ставка оподаткування; $ВД$ — валовий дохід; $ВД_{пл}$ — валовий дохід у плановому періоді; $ВВ_{пл}$ — валові витрати в плановому періоді; $УМ_{пр}$ — прогнозований прибуток майна; $ПМ_{пр}$ — прогнозований приріст майна; $АМ_{пл}$ — планові амортизаційні відрахування; $ЗД_{пл}$ — загальні доходи від продажу товарів, продукції, робіт, послуг у плановому році; $ПДВ$ — податок на додану вартість; $А$ — акциз; $ВР_{пл}$ — вартість придбаних товарів, виробничих запасів, робіт, послуг у плановому періоді; $ЗП_{пл}$ — нарахована оплата праці у плановому періоді; $ОП_{пл}$ — обов'язкові платежі підприємства, пов'язані з оплатою праці в плановому періоді.

Податок на додану вартість

- Платниками податку на додану вартість є підприємства, міжнародні організації, які розташовані на території України, громадяни України, а також іноземні громадяни, які займаються підприємницькою діяльністю.
- **Об'єктом оподаткування є обороти:** з реалізації товарів (робіт, послуг) як власного виробництва, так і підданих обробці, перероблених чи придбаних.
- Податок на додану вартість включається в ціну товарів за ставкою у встановленому розмірі до оподаткованого обороту, який не включає ПДВ.
- **ПДВ** — це непрямий податок, включений у ціну товару, що представляє собою частину вартості, яка створюється на всіх стадіях виробництва і надання послуг або після митного оформлення.
- **ПДВ** забезпечує близько 35 % доходів бюджету. Сума ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету в плановому періоді, визначається як шоста частина від кожної стадії виробництва чи надання послуг.
- **ПДВ** сплачуються на всіх етапах руху товарів, виробничих запасів, готової продукції, робіт, послуг, але об'єктом оподаткування виступає не валовий дохід, а додана вартість.

Додану вартість підприємства в плановому періоді як об'єкт оподаткування можливо визначити за таким розрахунком :

$$ДВ_{оп} = ФОП_n + ВСЗ_n + ЧП_n + ДПЗ - ДПК$$

$$ДВ_{оп} = ДВ_c + ДПЗ - ДПК$$

де ДВ — додана вартість підприємства як об'єкт оподаткування;

$$ДВ_c = ФОП_n + ВСЗ_n + ЧП_n$$

ФОП — фонд оплати праці в плановому періоді; ВСЗ— відрахування на соціальні заходи;
ЧП — плановий чистий прибуток; ДПЗ — додаткові господарські операції підприємства, які за чинним законодавством формують податкове зобов'язання, але не створюють доданої вартості; ДПК — додаткові господарські операції підприємства, які за чинним законодавством формують податковий кредит, але не створюють доданої вартості;
ДВ — створена додана вартість на підприємстві

Сума ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету в плановому періоді, визначається за формулою :

$$ПДВ = ДВ \cdot С$$

де ДВ — додана вартість підприємства;
С — ставка оподаткування, %.

Єдиний податок суб'єктів малого підприємництва

- *Призначається при бажанні юридичних осіб до спрощення податкових операцій.* Єдиний податок встановлюється в розмірі 6 % обсягу виручки від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). З 01.01.2000 р. юридична особа може включити в єдиний податок також суми ПДВ і сплачувати 10 % доходу плюс акцизний збір.
- **Об'єктом оподаткування є виручка суб'єкта господарювання.** Величину єдиного податку в плановому періоді можна розраховувати за формулою:

$$ЄП_n = D_n * C_o$$

де ЄП_п — єдиний податок в плановому періоді; Д_п — дохід (виручка) в плановому періоді; С_о — ставка оподаткування.

- Ставку оподаткування платник податку обирає самостійно: 6 % — у випадку сплати платником податку на додану вартість; 10 % — у випадку включення податку на додану вартість до складу єдиного податку.
- Визначення суми єдиного податку суб'єктом малого підприємництва здійснюється за розрахунком (див. додаток 3).
- Розрахунок сплати єдиного податку суб'єктом малого підприємництва (ставка податку 10 % виручки), тис. грн

Показники	Код рядка	Розмір показника
<u>Середньооблікова чисельність працівників, осіб</u>	01	10
<u>Виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) без урахування акцизного збору в плановому періоді</u>	02	1000
<u>Виручка від реалізації основних засобів у плановому періоді</u>	03	0
<u>Усього виручка від реалізації (рядок 02+ рядок 03)</u>	04	1000
<u>Нараховано єдиного податку за ставкою 6 % (10 %) (рядок 04 x 6 (10) /100)</u>	05	100
<u>Нараховано єдиного податку за ставкою 6 % (10 %) (рядок 04 x 6 (10) /100)</u>	06	100

Комунальний податок

- Об'єктом оподаткування є середньоспискова чисельність працівників суб'єкта господарювання. Величину комунального податку в плановому періоді обчислюють за формулою [42, с. 326]:

$$КП_n = ССЧ_n * НМ * С_o$$

де ССЧ — середньоспискова чисельність працівників по плану;
НЛХ — неоподатковуваний мінімум доходів громадян;
С — ставка оподаткування.

Дякую за увагу!

